

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קד.

עין משפט
נר מצוה

א נמי פ"ט מהל' שנת
ה' י"ט ט"ע א"ח ס'
ת"א ס"ג א':
ב ב מ"י פ"ט מהל'
שנת ה' ט"ו א"ח
ס' הלע:

רבינו חננאל

ואקשינן והא מר ארבעה
הוא דאמר וליתנהו לא
תלת ולא שבע, ואמר
להו תלת קאמנא אבל
בין יום השביעי לששת
ימי המעשה מעין חתימתה
היא, דאמר שמואל כל
הברכות צריך לומר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
וקיי"ל כותיה פומבדיתאי
אמר מעין פתיחתן סמוך
לחתימתן, איכא בינייהו
יום טוב שחל להיות אחר
שבת, דחתימתן בין קדש
לקדש, מאן דאמר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
צריך לומר בין קדושת
הבדלה, מאן דאמר מעין
פתיחתן סמוך לחתימתן
לא צריך, אמר רבי יוחנן,
בגן של קדושים אומרין
הבדלה אחת, ומאי אינון
ר' מנחם בר סימאי,
ואמאי קרו ליה בגן
של קדושים, דלא אסתכל
ממיו בצורתא דזווא,
הגני העם לומר שלש
הבדלות, חנניה אומר
אחת, ולית הלכתא כותיה,
המבדיל צריך שיאמר מעין
הבדלות שבחבורה.

ומר לא תלת אמר ולא שבע אמר. ומסתמא או ג' או ו' תיקנו
כנגד שום דבר שלא לפחות או להוסיף כדלמר בהמלכת
(מנחות דף נג.) לא יפחות מו' כנגד ו' רקיעים והמוסיף לא יוסיף על י"ג
כנגד ו' רקיעים וששה אוריים: **מאי** בינייהו. לרוב הברכות
הפתיחה והחתימה מעין אחד:

בעי למימר בין קדושת שבת
לקדושת יום טוב הבדלה.
שאל ר' אפרים את ר"ת למה
נהגו העולם להוסיף ולומר ואת
יום השביעי מששת ימי המעשה
קדמת הבדלה וקדמת את עמך
ישראל בקדושך^ב דלון זה לא מעין
פתיחה ולא מעין חתימה והשיב לו
ר"ת משום שישת יהיה האריכו
כדי לומר פעם אחת מעין ו'
הבדלות. בין קודש לחול אחד.
בין אור לחשך ז'. בין ישראל
לעמים ג'. בין יום השביעי לששת
ימי המעשה ד'. בין קדושת שבת
לקדושת י"ט הבדלה. פירוש שבי"ט
שרי מידי דלכולל נפש. ואת יום
השביעי מששת ימי המעשה קדמת
היינו חולו של מועד דשרי דבר
האבוד וצננת אסור. זה חלוק
שבת מ"ט והיא הבדלה אחת הרי
ה'. הבדלת וקדמת את עמך ישראל
בקדושתך שמי הבדלות בין כהנים
לוים וישראלים ו' והיו מעין חתימה
דבין קדש לקדש:

מיתבי אומרים הבדלות בו'.
הוא מזי לאמרי מרבי
יהודה הנשיא דלעיל אלא דניחא
ליה למיפק מזבייתא:
דלא מסתבא בצורתא דזווא.
ארבי מנחם קאי^ג דלמר
צמועד קטן צפיק צמרא (דף כה):
כי קא ניחא נפשיה דר' מנחם צר
רבי סימאי אישמנו כל ילמנאי
והו למיחלליא פירוש חלקים בלא
זרה^ה ותולה קדושתו באזיו שגם
אזיו היה קדוש: **בין** יום
השביעי שששת ימי המעשה מעין
חתימה היא. ה"ג הוה מזי למיפק
הא לא כתיבא והא דלא קתני לה
לצסוף פירש רש"ס דשגחא אחר
ג' הבדלות דכשאינו אומר רק
ג' הבדלות הו"א סמוך לחתימה
ואם תאמר לר' יוסי צרבי יהודה
ולרז דחממי מקדש ישראל הכי
הו"א מעין חתימה אדרבה כהנים
ולוים וישראלים היו טפי מעין
חתימה ויש לומר דבין יום השביעי
לששת ימי המעשה היו שפיר מעין
חתימה^ו שקדשו הקב"ה צמנאו
ונתן לנו את השבת אבל כהנים
לוים וישראלים לא הוכיר ישראל
אלא להקל שקלים בקדושתן מכהנים
ולוים ולא היו מעין חתימה:
ולית

והא מר לא שלש אמר. כולן ארבע: מעין חתימה. ולא ממנינא
הוא: ה"ג י"ט שחל להיות אחר השבת. דבעי למחמס המנדיל בין
קודש לקודש: ה"ג מ"ד מעין חתימתן סמוך לחתימתן צעי למימר
בין קדושת שבת לקדושת יום טוב
היכן דלקמן: סדר הבדלות. היינו
שבע הבדלות ואף על גב דאיכא
תמני בין יום השביעי לא קא
חשיב דמעין חתימה: וחוסס
בסדר בראשית. כרוך סודר בראשית.
וכולה הן כתיבי ולהבדיל בין
הקודש ובין החול ובין הטמא ובין
הטהור (ויקרא י) וידל אלהים בין
האור ובין החשך (בראשית ה) וידל
בין המים (סס): ובין כהנים ללוים
כו'. מפרש להו לקמן. אבל הבדלה
דשבת לא כתיבי דמעין חתימה
קא חשיב ליה לקמן ולאו ממנינא:
מעין חתימה היא. דקאמר וחוסס
בסדר בראשית והיא ליה בין
יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה וצרכי להו משבע:
המנדיל

והא מר לא תלתא אמר ולא שבע אמר א"ל
איברא בין יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה היא ואמר רב יהודה אמר
שמואל המנדיל צריך שיאמר מעין חתימה
סמוך לחתימתו ופומבדיתאי אמרי מעין
פתיחתן^ו סמוך לחתימתן מאי בינייהו איכא
בינייהו יום טוב שחל להיות אחר השבת
דחתימתן בין קודש לקודש מ"ד מעין פתיחתן
סמוך לחתימתן לא בעי למימר בין קדושת
שבת לקדושת יום טוב הבדלה ומאן דאמר
מעין חתימתן סמוך לחתימתן בעי למימר
בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלה
גופא אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא
הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף
על שבע מיתבי^ז אומר הבדלות במוצאי
שבתות ובמוצאי ימים טובים ובמוצאי יום
הכפורים ובמוצאי שבת ליום טוב ובמוצאי
יום טוב לחולו של מועד אבל לא במוצאי
יום טוב לשבת הרגיל אומר הרבה ושאני
רגיל אומר אחת תנאי היא דא"ר יוחנן בגן
של קדושים אומר אחת ונהגו העם לומר
שלש^ח מאן ניהו בגן של קדושים רבי מנחם
בר סימאי^ט ואמאי קרו ליה בגן של קדושים
דלא אסתכל בצורתא דזווא שלח ליה רב
שמואל בר אידי חנניא אחי אומר אחת ולית
הלכתא כוותיה אמר רבי יהושע בן לוי
המבדיל צריך שיאמר מעין הבדלות
האמורות בתורה מיתבי סדר הבדלות היאך
אומר המבדיל בין קודש לחול בין אור
לחושך בין ישראל לעמים ובין יום השביעי
לששת ימי המעשה בין טמא לטהור בין
הים לחרבה בין מים העליונים למים
התחתונים בין כהנים ללוים וישראלים
וחותם בסדר בראשית ואחרים אומרים
ביוצר בראשית רבי יוסי ברכי יהודה
אומר חותם מקדש ישראל ואם איתא הא
בין הים לחרבה לא כתיבא ביה הבדלה
סמי מכאן בין הים לחרבה אי הכי בין
יום השביעי לששת ימי המעשה נמי
מעין חתימה הוא בצר חדא וליכא שבע
אמרי כהנים לוים וישראלים תרי מילי
נינהו בין לוים לישראלים דכתיב יבעת
היהו הבדיל ה' את שבט הלוי בין הכהנים
ללוים דכתיב בני עמרם אהרן ומשה
ויברל אהרן להקדישו קדש קדשים מחתם
מאי חתים רב אמר מקדש ישראל ושמואל
אמר המבדיל בין קודש לחול לייט עלה

רשב"ם
והא מר לא שלש אמר ולא שבע
אמר. דלרבעה אמר ומה ראת
אם לתפוש את המועד דיין בג'
ואם לרבות זאת היה לך לומר כל
שבע: איברא. בלמת: מעין חתימה.
ולאו ממנינא הוא: חתימה. סוף
הברכה חותם צנרון: פתיחתן.
המתלמן: ומאי בינייהו. דהא
ברכת הבדלה מעין פתיחתן ומעין
חתימתן איכא וכן רוב ברכות:
יום טוב שחל להיות אחר השבת.
דבעי למיחמס בין קודש לקודש:
הכי גרסי מאן דלמר מעין חתימתן
סמוך לחתימתן צעי למימר בין
קדושת שבת לקדושת יום טוב
הבדלת. והכי עבדין לאפקוי נפשין
מפלוגתא: אבל לא במוצאי יום
טוב לשבת. דלפרכוס יולא והמלך
נכנס אין דרך ללוות האפרכוס
שהכל נמשכן אחר המלך: הרגיל
שבין בן: אומר אחס. קשיא
לר' אלעזר דלמר לא יפחות משלש:
הכי גרסינן סנאי הוא דלמר רבי
יוחנן בן של קדושים כו'. והיינו
תנאי בן של קדושים שהוא תנא:
ונהגו העם. תנאים שהיו צימיו
נחלקו עליו ועושין העם על פיהן
הרי תנא אחר: ר' מנחם בר רבי
סימאי. ואמרין צמסכת ע"ג
פרק ר' ישמעאל (דף כ.) אמאי קרי ליה
בגן של קדושים משום דלא אסתכל
בצורתא דזווא: וליס הלכתא כווסיה.
גמרא קאמר ליה: האמורות צבורה.
בגון הנך דלקמן: סדר הבדלות.
היינו שבע הבדלות אע"ג דאיכא
שמונה בין יום השביעי לששת ימי
המעשה לא חשיב דמעין חתימה היא:
י) וחוסס בסדר בראשית. כרוך סודר
בראשית שבמוצאי שבת התחיל הקב"ה
לסדר מעשה בראשית. וכולהו הנך כתיבי
המים וגומר) ואבדיל אחסס מן העמים
לצסוף משום דלגבי שלש קתני לה דכי לא
עביד אלא שלש הבדלות קאמר לה סמוך
לחתימה: בין הים לחרבה. לקמן מסמי
לה מבריייתא: זו במוצאי שבת. מעין חתימה
היא. דקאמרת וחוסס בסדר בראשית והיא
לך בין יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה וצרכי להו משבע:
המנדיל

(א) מוספתא דברכות פ"ה
ה"ב, ט ע"ז דף כ,
(א) נלפי כהנים לא היה
הניסחא רק ואמאי וכו' עד
זוחא, (ד) נ"ל אחר ד"ה
בין כהנים, (ט) ויקרא י,
(ו) ובראשית א, (ז) [א],
(ח) לקדוש כליין, ט) ושי'
מוספתא ע"ז ג. ד"ה ה"ג,

תורה אור השלם

1. קצת הוויא הבדיל
את שבט הלוי לשאת
את ארון ברית יי לעמד
לפני יי לשרונה ולקרב
בשמו עד היום הזה:
דברים י ח
2. בני עמרם אהרן
ומשה ויברל אהרן
להקדישו קדש קדשים
הוא ובניו עד עולם
להקשיר לפני יי לשרונה
ולקרב בשמו עד עולם:
דברי הימים א כג י

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרי מעין
פתיחתן סמוך לחתימתו
כל"ל וכן בכל העמוד:
(ב) רש"י ד"ה והא מר
לא שלש אמר כ"י דארבע
איכא סמי' ומינת סוף
נמק:

מוסף תוספות

א. וא"ת מאי קושיא, הא
לא אמרין אלא דלא
יפחות משלש הא ויתר
משלש ועד ז' מצי אמר.
וי"ל וגו'. תוס' ר"פ.
ב. אחר בין קדושת שבת
לקדושת יום טוב הבדלה.
תוס' בראשית ג. ולא על
אביו ואמר. תוס' ע"ז ג.
ד. משום דלא אסתכל
בצורתא דזווא. שם.
ה. ה"ד שייך שבת
בקדושת ישראל. תוס'
הרא"ש.